

MINISTRIA E ARSIMIT DHE SHKENCËS

BYROJA E ZHVILLIMIT TË ARSIMIT

Programi mësimor

ARSIMI FIGURATIV

për klasën III

Shkup, 2022

TË DHËNA KRYESORE PËR PROGRAMIN MËSIMOR

Lënda mësimore	Arsimi figurativ
Lloji/kategoria e lëndës mësimore	I detyrueshëm
Klasa	III (e tretë)
Temat/fushat e programit mësimor	<ul style="list-style-type: none"> • Vizatimi • Pikturimi • Formësimi plastik dhe ndërtimi • Printimi (të shtypurit) dizajni dhe komunikimet vizuale
Numri i orëve	1 orë në javë /36 orë në vit
Pajisjet dhe mjetet	<ul style="list-style-type: none"> • mjete audio-vizuale (TV, DVD player, projektor LCD, kasetofon, aparat fotografik digjital, kamerë digjitale, kompjuter, tabelë (smart) inteligjente, tabletë vizatimi, printer ose pajisje të tjera digjitale). • internet, softuerë arsimor. mjete dhe materiale për vizatim (tush, percë, dru, letër, letër me ngjyra, laps, ngjyra druri, ngjyra vaji, shkumësa, stilolapsa, materiale natyrore dhe artificiale, këmbalec...). • mjetet dhe materialet për ngjyrosje (ngjyra uji, blloku, brusha, letra hamer, ngjyra tempera, pastel, tush me ngjyra, paleta, letra me ngjyra, materiale natyrore dhe artificiale). • mjete dhe materiale për formimin dhe ndërtimin e plastikës (plastelinë, miell, brumë, argjilë, rërë, borë, stiopor, plastikë, ambalazhim, letër alumini, fruta, sende/objekte të formave të ndryshme dhe materiale të tjera didaktike).

	<ul style="list-style-type: none"> • mjete dhe materiale për printim, dizajn dhe komunikim vizual (printim, shabllone, karton, ngjyra ekologjike, fruta, printime kartoni, materiale natyrale dhe artificiale, shall, letër dekorative, qese paketimi, fotografi, dekorim, bizhuteri, peceta, ilustrime, gërshërë, ngjitës, etj.) • materiale krijuese jo-figurative (krehër, furça dhëmbësh, grim (make-up), llak për thonj (manikyr), qiri, sapun, ombrellë, kapele, gur, garzë, CD, shtrydhëse frutash e perimesh, tekstile, gota, pjata, etj.). • mjete ndihmëse (vizatime, piktura, fotografi, punime, modele, revista, postera, mbishkrime, aplikacione, ilustrime, kopertina, prospekte, automjete lodrash, kafshë etj., studio, atelie, shtypshkronjë, muze, ekspozita arti, monument, skulpturë, bust, shatërvan etj.).
Normativi i kuadrit mësimor	<p>Punën edukative-arsimore në klasën e tretë mund ta kryejë personi i cili është:</p> <ul style="list-style-type: none"> • profesor/mësimdhënës/mësues i grupit klasor, VII/1 ose VI/1 (sipas KMK) dhe 240 SETK; • pedagog i diplomuar, VII/1 ose VI/1 (sipas KMK) dhe 240 SETK.

LIDHSHMËRIA ME STANDARDET KOMBËTARE

Rezultatet e mësimit të caktuara në programin mësimor shpijnë në përvetësimin e kompetencave të mëposhtme të përfshira me fushën **Shprehja artistike dhe kultura** nga Standardet kombëtare:

<i>Nxënësi/nxënësja di dhe/ose mund:</i>	
VIII-A.1	të manifestojë njohuri për format e ndryshme të shprehjes artistike nga të gjitha fushat e kulturës (letërsi, muzikë, arte vizuale, arte interpretuese, arte dekorative, arkitekturë, dizajn);
VIII-A.2	të identifikojë manifestimet e ndryshme të kulturës popullore dhe ndikimin e tyre në zhvillimin e vlerave artistike;
VIII-A.3	të shprehë idetë, përvojat dhe emocionet e tyre, duke përdorur forma artistike ose të tjera të shprehjes krijuese (individuale ose kolektive);
VIII-A.5	të manifestojë njohuri për kulturën e vet dhe mënyrat e ndryshme të shprehjes së saj përmes letërsisë dhe arteve vizuale, muzikës dhe vallëzimit, objekteve dhe krijime/prodhime të tjera kulturore;

VIII-A.6	t'i identifikojë dallimet dhe ngjashmëritë midis kulturës së vet dhe kulturave të tjera në mjedisin e vet më të ngushtë dhe më të gjerë dhe të analizojë lidhjen dhe ndërvarësinë e tyre;
<i>Nxënësi/nxënësja pranon se:</i>	
VIII-B.2	qëndrimi kritik ndaj produkteve të ndryshme të artit është i rëndësishëm për zhvillimin e vlerave estetike individuale dhe shoqërore;
VIII-B.3	respektimi dhe promovimi i kulturës së vet kontribuon në forcimin e identitetit dhe dinjitetit kulturor;
VIII-B.6	respektimi dhe promovimi i kulturave të tjera kontribuon në sigurimin e respektit për kulturën e vet nga të tjerët.

Programi mësimor përfshin edhe kompetencat përkatëse në fushat e Standardeve kombëtare:

Shkrim-leximi digjital, Zhvillimi personal dhe social, Shoqëria dhe kultura demokratike, dhe Teknika, teknologjia dhe sipërmarrësia.

<i>Nxënësi/nxënësja di dhe është i/e aftë:</i>	
IV-A.2	të vlerësojë kur dhe në çfarë mënyre është i nevojshëm edhe përdorimi efektiv i TIK për të zgjidhur një detyrë/problem;
IV-A.5	të përcaktojë se çfarë informacioni i nevojitet, të gjejë, të zgjedhë dhe të shkarkojë të dhëna, informacione dhe përmbajtje digjitale;
IV-A.8	t'i përdore përmbajtjet digjitale, rrjete arsimore dhe sociale dhe retë digjitale në mënyrë të sigurt dhe të përgjegjshme;
V-A.1	të dallojë një mënyrë jetese të shëndetshme nga ajo e rrezikshme kur bëhet fjalë për të gjitha sferat e jetës (përfshirë zakonet e të ngrënit, aktivitetet sportive dhe rekreative);
V-A.2	të zgjedhë dhe të praktikojë aktivitete që sigurojnë zhvillimin dhe përmirësimin e shëndetit të vet mendor dhe fizik;
V-A.3	të identifikojë komponentët e ndryshëm të identitetit të vet, i cili ndërtohet mbi bazën e përkatësisë ndaj identitetit të ndryshëm shoqëror (p.sh. gjinia, identiteti etnik dhe kombëtar) dhe rolet e ndryshme që ka në jetë (p.sh. nxënësi, djalë dhe vajzë);
V-A.4	të bëjë vlerësimin e aftësive dhe arritjet e tij/saj (duke përfshirë pikat e forta dhe të dobëta) dhe mbi atë bazë të përcaktojë përparësitë që do t'i mundësojnë atij/saj të zhvillohet dhe përparojë;
V-A.5	të njohë emocionet tek vetja dhe tek të tjerët;
V-A.6	të vendosë synime për të mësuar dhe zhvillim personal dhe të punojnë për tejkalimin e sfidave që paraqiten në rrugën drejt arritjes së tyre;
V-A.7	t'i përdorë përvojat e veta për ta lehtësuar mësimin dhe për ta përshtatur sjelljen e vet në të ardhmen;
V-A.12	të përballojë me sukses presionet sociale;
V-A.13	për të komunikuar me të tjerët;
V-A.14	të dëgjojë në mënyrë aktive dhe të reagojë në mënyrë të përshtatshme, duke treguar empati dhe mirëkuptim për të tjerët dhe duke shprehur shqetësimet dhe nevojat e veta në mënyrë konstruktive;

V-A.15	të bashkëpunojë me të tjerët në arritjen e qëllimeve të përbashkëta, duke ndarë pikëpamjet dhe nevojat e veta me të tjerët dhe duke marrë parasysh pikëpamjet dhe nevojat e të tjerëve;
V-A.16	të njohë problemet në marrëdhëniet me të tjerët dhe t'i qaset në mënyrë konstruktive zgjidhjes së konflikteve, duke respektuar të drejtat, nevojat dhe interesat e të gjitha palëve të përfshira;
V-A.17	të kërkojë informatë kthyesë dhe mbështetje për veten, por gjithashtu të ofrojë informata kthyesë dhe mbështetje konstruktive në dobi e të tjerëve;
V-A.18	të analizojë dhe vlerësojë informatat dhe sugjerimet dhe të kontrollojë supozimet;
V-A.19	të bëjë sugjerime, për të shqyrtuar mundësi të ndryshme dhe për të parashikuar pasojat me qëllim që të nxjerrë përfundime dhe për të marrë vendime racionale;
VI-A.5	të kuptojë dallimet midis njerëzve në çdo bazë (gjinia dhe përkatësia etnike, mosha, aftësitë, statusin social etj.);
VI-A.6	të njohë praninë e stereotipave dhe paragjyqimeve mes vetes dhe të tjerëve dhe të kundërshtojë diskriminimin;
VI-A.7	të njohë shfaqjen e dhunës verbale dhe fizike në mjedisin e tij, të perceptojë pasojat e dhunës dhe për ta kundërshtuar atë;
VI-A.8	për të parë se çfarë i bashkon dhe çfarë i ndan njerëzit në komunitet, për të gjetur mënyra për të kontribuar në përparimin e komunitetit, duke marrë parasysh nevojat dhe interesat e të gjithëve;
VI-A.10	për të mbrojtur veten dhe të tjerët në situata krize dhe fatkeqësish natyrore;
VI-A.11	të zbatojë rregullat dhe rregulloret për pjesëmarrje të sigurt në komunikacion;
VI-A.13	të analizojë konceptin e të drejtave të njeriut dhe të drejtave të fëmijëve, të identifikojë rastet e shkeljes së të drejtave dhe të ndërmarrë aktivitete për respektimin e tyre pa dallim;
VI-A.17	për të analizuar ndikimin e mediave të shkruara, elektronike dhe sociale në opinionin publik dhe për të zgjedhur burime të besueshme informacioni;
VI-A.19	të zbatojë parimet e pjesëmarrjes demokratike brenda shkollës;
VI-A.20	të shpjegojë rolin e organizatave ndërkombëtare;
VI-A.22	të identifikojë dhe respektojë të gjitha simbolet kombëtare të shtetit të Republikës së Maqedonisë së Veriut dhe të manifestojë ndjenjën e përkatësisë ndaj shtetit;
VI-A.24	të identifikojë veçoritë gjeografike të vendit tonë;
VII-A.4	të gjenerojë ide dhe të projektojë aktivitete që shpijnë në produkte dhe/ose shërbime;
VII-A.9	të marrë pjesë aktive në punën ekipore sipas rregullave të miratuara më parë dhe me respekt të vazhdueshëm për rolin dhe kontributin për të gjithë anëtarët e ekipit;
<i>Nxënësi/nxënësja kupton dhe pranon se:</i>	
IV-B.1	shkrim-leximi digjital është i domosdoshëm për jetën e përditshme – për ta bërë më të lehtë mësimin, jetën dhe punën, kontribuon në zgjerimin e komunikimit, kreativitetit dhe inovacionit, ofron mundësi të ndryshme për argëtim;

IV-B.3	potencialet e TIK-ut do të rriten dhe duhet të monitorohen dhe përdoren, por gjithashtu duhet të ketë një qëndrim kritik ndaj besueshmërisë, konfidencialitetit dhe ndikimit ndaj të dhënave dhe informacioneve të disponuara përmes pajisjeve digjitale;
IV-B.5	informacionet që kanë qasje në hapësirën digjitale duhet të përdoren në mënyrë etike, sipas rregullave të përcaktuara dhe për të mirën e njerëzve;
V-B.1	kujdesi për trupin e vet dhe ushtrimi i rregullt i aktiviteteve fizike është një kusht i rëndësishëm për sigurimin e shëndetit fizik dhe mendor;
V-B.2	realizimi i identitetit të vet kontribuon në forcimin e vetëbesimit dhe zhvillimit personal;
V-B.3	arritjet personale dhe mirëqenia në masë të madhe varen nga puna që ai/ajo investon dhe rezultatet që i arrin;
V-B.4	çdo veprim që e ndërmerr ka pasoja për të dhe/ose mjedisin e tij/saj;
V-B.7	iniciativa, këmbëngulja dhe përgjegjësia janë të rëndësishme për zbatimin e detyrave, arritjen e qëllimeve dhe tejkalimin e sfidave në situatat e përditshme;
V-B.8	ndërveprimi me të tjerët është i dyanshëm - ashtu siç ka të drejtë t'i kërkojë të tjerëve që t'i mundësojnë atij/asaj të jetë i kënaqur me interesat dhe nevojat e tij/saj, po ashtu edhe ai/ajo ka përgjegjësi t'u japë hapësirë të tjerëve për të kënaqur interesat dhe nevojat e tyre;
V-B.9	kërkimi i informacionit kthyes dhe pranimi i kritikës konstruktive shpie në përparim personal në planin individual dhe social;
V-B.10	mësimi është një proces i vazhdueshëm që nuk përfundon në shkollë dhe nuk kufizohet vetëm në arsimin formal;
VI-B.1	nuk duhet të diskriminojë në bazë të dallimeve ndërmjet njerëzve (gjinia dhe përkatësia etnike, mosha, aftësitë, statusi social);
VI-B.2	të gjithë njerëzit, përfshirë fëmijët, kanë të drejtë të shprehin mendimet dhe pikëpamjet e tyre dhe të marrin pjesë në vendimmarrje në lidhje me nevojat dhe interesat e tyre;
VI-B.13	identiteti kombëtar, i cili rezulton nga përkatësia në shtetin e Republikës së Maqedonisë së Veriut, është komponent thelbësor për identitetin e të gjithë qytetarëve të shtetit.

REZULTATET NGA MËSIMI

Tema: **VIZATIMI**

Numri i përgjithshëm i orëve: **10**

Rezultatet nga mësimi:

Nxënësi/nxënësja do të jetë i/e aftë të:

1. vizatojë duke aplikuar nënshtresa, mjete dhe materiale të ndryshme vizatimore.
2. përdorë elemente të reja arti në vizatim: hapësirë, teksturë, ritëm dhe vijë konturore.
3. përdorë hijezim dhe tush kur vizaton.
4. zbaton kompjuterin për të vizatuar objekte, personazhe dhe dukuri nga mjedisi i tij.

Nxënësi/nxënësja:

5. do të zhvillojë kreativitetin dhe do të fitojë aftësi manuale.
6. do të kultivojë shprehjet higjieno-teknike dhe të punës.

Përmbajtjet (dhe konceptet)	Standardet e vlerësimit:
<ul style="list-style-type: none">• Nënshtrës, mjetet, teknikat dhe materialet për vizatim: (tush, pendë, dru, brushë, monokromë, hijezim)	<ul style="list-style-type: none">• Diferencon vizatimet sipas nënshtresave, mjeteve dhe materialeve që përdor.• Njihen me materialet dhe mjetet e reja të vizatimit: tush, percë, pemë, brushë e hollë.• Vizaton me teknika të reja - tush dhe hijezim.• Kombinon materialet dhe teknikat e vizatimit dhe krijon një tërësi artistike.
<ul style="list-style-type: none">• Elementet artistike në vizatim: (vija e konturës, hapësira-thellësia, afër/larg, brendësi/eksterier, tërësi artistike, detaj, tekstura, ritmi)	<ul style="list-style-type: none">• Krijon një paraqitje të hapësirës (thellësi, afër/larg, e brendshme/e jashtme) dhe e paraqet atë në një vizatim.• Përdor lloje të ndryshme vijash në një tërësi artistike.• Percepton ritmin në natyrë dhe e zbaton në mënyrë të pavarur në vizatim.• Vëzhgon vijën konturore të objekteve në një hapësirë të caktuar dhe e zbaton atë në një vizatim.• Përfaqëson hijen e objekteve duke perceptuar dritën dhe hijezimin.• Vizaton lloje të ndryshme teksturash me tush.• Përdor kompjuterin gjatë vizatimit.

Shembuj të aktiviteteve:

- Nxënësit vizatojnë në motivin "Objektet e klasës" në nënshtresa të ndryshme (letër, karton, foli, plastikë, pëlhurë, lëkurë) me laps, brushë, duke përdorur vija konturore.
- Nxënësit vizatojnë motivin "Shoku im" në një fletë me tush, pendë, dru, qymyr, duke përdorur lloje të ndryshme vijash.
- Nxënësit vizatojnë motivin "Ushqimi i pëlqyer" duke përdorur teknikën e tushit dhe hijes, por edhe vijën.

- Nxënësit vizatojnë motivin "Oborri i shkollës" në letër me laps, brushë, duke përdorur hapësirën e brendshme dhe të jashtme.
- Nxënësit vizatojnë motivin "Gardhi përballë shtëpisë, përballë shkollës" me laps, ngjyra druri dhe flomastera, duke përdorur vijën dhe ritmin
- Nxënësit vizatojnë motivin "Bulevardi me pemë", me laps, lapsa me ngjyra dhe duke përdorur vijën dhe përsëritjen.
- Nxënësit vizatojnë me temën "Dhoma ime, klasa ime", me laps, ngjyra dhe flomasterë, duke përdorur hapësirën dhe madhësinë.
- Nxënësit vizatojnë motivin "Shiu", me laps, brushë, ngjyra dhe një brushë të hollë, duke përdorur vijën dhe teksturën.
- Nxënësit vizatojnë motivin "Kafsha ime përkëdhelëse", me laps, flomasterë dhe ngjyra, duke përdorur vijën dhe hijezimin.
- Nxënësit vizatojnë motivin "Në park", me laps dhe tush, duke përdorur vijën dhe duke aplikuar hijezim, duke u kujdesur që të mos mbulohet vija e lapsit me tush.
- Nxënësit vizatojnë motivin të "Fermës së kafshëve", duke përdorur kompjuterin, duke përdorur vijën, hapësirën dhe madhësinë.
- Nxënësit vizatojnë motivin "Ilustrimi i tekstit", me laps, ngjyra druri, flomasterë dhe kompjuter, duke përdorur vijën.
- Nxënësit vizatojnë motivin "Misër" në një fletë me tush duke përdorur ritmin e vijës.
- Nxënësit vizatojnë në kompjuter me temën "Lojë për fëmijë", duke përdorur një vijë konturore dhe të krijojnë një tërësi artistike.

Tema: **PIKTURIMI**

Numri i përgjithshëm i orëve: **16**

Rezultatet nga mësimi

Nxënësi/nxënësja do të jetë i/e aftë të:

1. përdorë teknika, nënshtresa, mjete dhe materiale të ndryshme në pikturë.
2. pikturojë me aplikim të ngjyrave primare dhe sekondare.
3. dallojë një vepër arti origjinale nga një riprodhim.
4. krijojë një kompozim artistik me ngjyra të ftohta dhe të ngrohta.
5. përdorë kompjuter dhe pajisje të tjera digjitale në pikturë.

Nxënësi/nxënësja do:

1. të zhvillojë krijimtarinë nëpërmjet pikturës.
2. të zhvillojë dhe kultivojë shprehitë higjieno-teknike dhe të punës.

Përmbajtjet (dhe nocionet):

Standardet e vlerësimit:

<ul style="list-style-type: none"> • Nënshtrësuar, mjetet, teknikat dhe materialet për pikturim: (ngjyra tempera, ngjyra uji, tush me ngjyra, brusha, pastel, paleta, letra me ngjyra, materiale natyrore dhe artificiale, kolazh/miks media...) 	<ul style="list-style-type: none"> • Aplikon një sërë teknikash dhe procedurash në pikturim (larje, gërvishje, spërkatje, kolazh/miks media, etj.). • Kombinon materialet, mjetet, teknikat dhe procedurat dhe krijon një pikturë. • Krahason pikturat dhe bën dallimin mes tyre për sa i përket materialeve dhe teknikave të përdorura.
<ul style="list-style-type: none"> • Elemente artistike në pikturë: 	<ul style="list-style-type: none"> • Bën një kompozim artistik duke përdorur ngjyra primare dhe sekondare, ngjyra të ftohta dhe të ngrohta, ngjyra të kundërta dhe ngjyra akromatike.

(ngjyrat primare dhe sekondare, ngjyrat e ftohta dhe të ngrohta, spektri i ngjyrave, kompozimi artistik, krijimi origjinal, riprodhim, ngjyra të kundërta, ngjyra akromatike, gradim tonal, fantazi, ekspozitë arti, atelie, dekorim)

- Përdor elemente artistike në pikturë: kontrastin, gradimin tonal, hapësirën, teksturën dhe ritmin.
- Të bëjë dallimin midis një vepre origjinale dhe një riprodhimi.
- Fotografi nga përvoja ose imagjinata.
- Bën vlerësim estetik të veprave origjinale dhe zbukuron me pikturë objekte të ndryshme.
- Përdor kompjuterin gjatë pikturimit.

Shembuj të aktiviteteve

- Nxënësit pikturojnë me laps dhe tempera/guash në motivin "Perëndimi i diellit", duke përdorur ngjyrën, hapësirën, harmoninë e ngjyrave. Duke bërë këtë, ata kombinojnë teknika dhe procedura të ndryshme të pikturës.
- Nxënësit pikturojnë në një motiv me forma natyrale, me letër me ngjyra, teknikë kolazh/miks media, duke përdorur ngjyrën dhe formën. Piktura krijohet duke aplikuar teknika dhe procedura të ndryshme në pikturë (larje, gërvishtje, spërkatje, kolazh/miks media, etj.).
- Nxënësit shikojnë në kompjuter fotografi të autorëve të njohur: Rembrant, Da Vinçi, Mikelanxhelo, Van Gog, Picasso etj - krahasojnë dhe bëjnë dallime sipas materialeve dhe teknikave.
- Nxënësit pikturojnë në motivin "Dhomë shumëngjyrëshe", me laps, tempera dhe teknikë/guash, duke përdorur ngjyrën, unitetin e ngjyrës dhe madhësisë. Duke bërë këtë, ata bëjnë një kompozim arti duke përdorur ngjyrat primare dhe sekondare dhe kontrastin e ngjyrave.
- Nxënësit pikturojnë motivin "Pylli", me laps, tempera, teknika guash teknika pastel, duke përdorur ngjyrën, ngjyrat e ftohta dhe teksturën, ndërsa rekomandon përdorimin e pastelit në fund për një perceptim më të mirë të teksturës. Duke vepruar kështu, tregohet kujdes për të krijuar një kompozim arti duke përdorur ngjyra primare dhe dytësore, ngjyra të ftohta dhe të ngrohta, ngjyra të kundërta.
- Nxënësit pikturojnë motivin "Lulet në vazo", me laps, tempera dhe teknikë/guash, duke përdorur ngjyrën, hapësirën, kontrastin e ngjyrave dhe gradimin tonal.
- Nxënësit pikturojnë motivin "Frutat e vjeshtës", me laps, tempera/guash, duke përdorur ngjyrën, hapësirën, madhësinë, formën, kontrastin, gradimin tonal, teksturën dhe ritmin, me drejtim për njohjen e sfondit.
- Nxënësit pikturojnë në një motiv "Dimri", me laps, tempera/guash, pastel vetëm të bardhë, gri dhe të zezë, duke përdorur tonin, hapësirën, madhësinë, formën dhe teksturën. Për kompozimin artistik përdoren ngjyra të ftohta dhe akromatike.
- Nxënësit pikturojnë në një motiv "Cirku/Argëtim", me laps, tempera/guash, duke përdorur ngjyrën, hapësirën, madhësinë dhe formën.
- Nxënësit pikturojnë motivin "Peizazh" (pas shiut me ylber), me teknika laps, tempera dhe guash, duke përdorur ngjyrën, hapësirën dhe spektrin e ngjyrave (ngjyrat primare dhe sekondare).
- Nxënësit pikturojnë motivin "Peizazhi i vjeshtës", me teknika laps, tempera, guash dhe pastel, duke përdorur ngjyra të ngrohta dhe tekstura. Rekomandohet përdorimi i pastelit në fund për një perceptim më të mirë të teksturës.
- Nxënësit pikturojnë mbi motivin "Flutura" (sipas një ngjarje apo imagjinate të përjetuar) me teknika laps, tempera dhe guash, duke përdorur ngjyrën, madhësinë dhe ritmin.
- Nxënësit pikturojnë mbi një motiv fantazi duke kombinuar materiale, teknika dhe elementë të ndryshme dhe duke përfshirë kompjuterin si mjet. Imazhi krijohet sipas një ngjarjeje ose imagjinate të përjetuar.

- Nxënësit pikturojnë motivin "Nëna/babai/kujdestari im", me laps, tempera/guash, duke përdorur ngjyrën, përmasat dhe madhësinë, me drejtim për të njohur sfondin.
- Nxënësit krahasojnë fotografitë në një prezantim të përgatitur paraprakisht të mësimdhënësit dhe bëjnë dallimin midis veprave origjinale dhe kopjeve (vepra të autorëve maqedonas dhe me famë botërore dhe riprodhimet e tyre).
- Nxënësit ndahen në dy grupe, ku: grupi i parë bën një vlerësim estetik të punimeve origjinale (radhit figurat sipas vlerës së tyre estetike) dhe grupi tjetër dekoron objektet duke pikturuar (nxënësit dekorojnë një pikturë pakompletuar për të marrë një tërësi artistike/figurative me një vlerë të caktuar estetike).

Tema: **FORMËSIMI PLASTIK DHE NDËRTIMI**

Numri i përgjithshëm i orëve: **5**

Rezultate nga mësimi:

Nxënësi/nxënësja do të jetë i/e aftë të:

1. përdor nënshtresa, mjete dhe materiale të ndryshme për formimin dhe ndërtimin e plastikës.
2. zbaton teknika dhe procedura të ndryshme në formimin e plastikës: gdhendje, gërvishtje, shpim dhe vizatim, procedura të shtimit dhe heqjes, qullosje.
3. krijon një kompozim duke modeluar objekte dhe forma tredimensionale dhe bën modele nga materialet e mbeturinave.
4. paraqet hapësirën duke kombinuar dhe kompozuar dhe kompozon forma të gatshme kur krijon një kompozim kompleks.

Nxënësi/nxënësja do të:

5. përmirësojë aftësitë manuale për formësimin dhe ndërtimin.
6. zhvillojë aftësinë për vlerësimin estetik të veprave artistike.

Përmbajtjet (dhe nocionet):

Standardet e vlerësimit:

- Nënshtrësas, veglat, materialet, teknikat dhe procedurat për formimin dhe ndërtimin e plastikës:
(argjila, balta, plastelinë, miell, brumë, materiale natyrale dhe artificiale, forma gjeometrike, fruta, gdhendje, gërvishtje, shpim dhe qullosje)

- Përdor dhe kombinon nënshtresa, mjete dhe materiale të ndryshme për formësim dhe ndërtim.
- Zbaton teknika dhe procedura të ndryshme gjatë krijimit të formave dhe ndërtesave.
- Krijon forma dhe ndërtime nga materiali që është përdorur më parë për qëllime të tjera.

- Gjuha e artit në formësimin dhe ndërtimin e plastikës:
(formë tredimensionale, hapësirë, teksturë, detaje, lëvizje, ritëm, drejtim, monument (skulpturë, bust, shatërvan, figurë), model, kompozim, detaj, tërësi, teksturë).

- Formon dhe ndërton forma tredimensionale.
- Krijon një formë ose strukturë duke përdorur elementet artistike: hapësirë, teksturë, detaj, lëvizje, ritëm, drejtim, kompozim.
- Përshkruan zgjidhjet e ndryshme skulpturore dhe bën dallimin midis tyre.
- Vëren format, detajet, teksturën, vijat në veprat e artit dhe i përshkruan ato duke përdorur gjuhën e artit.

Shembujt e aktiviteteve:

- Nxënësit eksplorojnë nënshtresa, mjete dhe materiale të ndryshme për formësimin dhe ndërtimin, nëpërmjet ilustrimeve dhe demonstrimit nga mësimdhënësi.
- Nxënësit bëjnë një "Robot", nga kuti të vjetra dhe forma të tjera të gatshme, duke përdorur formën dhe madhësinë.
- Nxënësit formojnë, ndërtojnë dhe rretëzojnë forma tredimensionale (forma gjeometrike, fruta dhe objekte të formave të ndryshme).
- Nxënësit modelojnë në motivin "Bust", me plastelinë, duke përdorur formën, formën dhe kontrastin. Formon dhe ndërton forma tredimensionale.
- Nxënësit formojnë në motivin "Pema dhe ose rresht pemësh", me argjilë, baltë dhe brumë, duke përdorur formën dhe drejtimin vertikal. Duke vepruar kështu, ata krijojnë një formë ose ndërtesë duke përdorur: hapësirën, teksturën, detajet, lëvizjen, ritmin, drejtimin, përbërjen.
- Nxënësit modelojnë motivin "Elefanti dhe miu", me argjilë, baltë dhe brumë, duke përdorur formën dhe kontrastin.
- Nxënësit formojnë në motivin "Figura njerëzore" (familje), me baltë, argjilë dhe brumë, duke përdorur formën, harmoninë e përmasave. Duke bërë këtë, ata bëjnë dallimin midis zgjidhjeve të ndryshme skulpturore.
- Nxënësit njihen me veprat e autorëve të njohur nëpërmjet internetit për të parë zgjidhjet skulpturore dhe për të vënë re forma, detaje, tekstura, vija...
- Nxënësit vizitojnë: muzetë, monumentet, skulpturat, bustet, shatërvanët dhe veprat e tjera të artit, vërejnë forma, detaje, tekstura, vija dhe bëjnë vlerësimin e tyre estetik ose të përbashkët.

Tema: **TË SHTYPURIT, DIZAJNIMI DHE KOMUNIKIMET VIZUALE**

Numri i përgjithshëm i orëve: 5

Rezultatet nga mësimi:

Nxënësi/nxënësja do të jetë i/e aftë të:

1. shtypë në mënyrë të pavarur me një kombinim modelesh dhe printimesh;
2. bën një model, stoli, bizhuteri dhe dekorim duke aplikuar elemente, mjete, materiale, teknika dhe procedura të ndryshme artistike;
3. përdor një kompjuter, printer dhe aparat fotografik për të projektuar dhe bërë dekorime;
4. të dallojë një ilustrim, një fotografi, një kopertinë libri dhe një poster.

Nxënësi/nxënësja do të:

5. zhvillojë krijimtarinë dhe vlerat estetike.
6. kultivojë shprehinë higjieno-teknike dhe të punës.

Përmbajtjet (dhe nocionet):

- Të shtypurit - substrate, mjete, materiale, teknika, procedura dhe elemente:
- (shabllon, gjurmë/vulë kartoni, gjurmë/vulë, laramani, dekorim)

Standardet e vlerësimit:

- Bën gjurmë/vulë duke përdorur materiale natyrore.
- Të shtypurit duke përdorur karton, shabllone, kompjuter, kamerë dhe printer.
- Krijon një model duke përdorur përsëritjen ritmike në printim.

<ul style="list-style-type: none"> • Dizajni dhe komunikimet vizuale - mjetet, materialet, teknikat, procedurat dhe elementet: • (dizajn, model, stoli, bizhuteri, dekorim, paketim, origami, ilustrim, fotografi, kopertinë libri, • poster, pankartë, komunikime vizuale, shenjë vizuale, vlerësim estetik). 	<ul style="list-style-type: none"> • Bën dekorime, kartolina, bizhuteri, sende dekorative nga ambalazhet dhe origami. • Harton një kopertinë libri, poster dhe pankartë, në mënyrë të pavarur ose në grup. • Krijon një dizajn përmes procedurave të ngjitjes, montimit, lidhjes etj., ku objektet ndryshojnë pamjen e tyre të vërtetë. • Harton shenja vizuale me kuptim të dhënë. • Bën dekorim duke përdorur kompjuter dhe printer.
<p>Shembuj të aktiviteteve:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Nxënësit bëjnë një matricë prej kartoni sipas një pune të realizuar më parë mbi motivin “Kafsha ime përkëdhelëse” dhe më pas e printojnë në letër në disa kopje. Për ta bërë këtë, ata përdorin letër, karton, gërshtë, ngjitës dhe ngjyra tempera. Çdo nxënës dizajnon duke ndryshuar funksionin juridik të sendeve nëpërmjet procedurave të ngjitjes, montimit, lidhjes etj. • Nxënësit bëjnë shabllone për shtypje, me ngjyra patate, kunguj, thikë e ngjyra tempera, letër etj., me forma gjeometrike nga folklori popullor dhe bëjnë stampa. Çdo nxënës krijon një model duke përdorur përsëritjen ritmike në shtyp. • Nxënësit hartojnë një kartolinë për ditëlindjen për shokun e tyre, duke përdorur letër, letër me ngjyra, laps, flomastera, bizhuteri, fotografi, duke përdorur formën, ngjyrën, madhësinë dhe hapësirën. Çdo nxënës bën dekorime, kartolina urimi, bizhuteri, sende dekorative nga ambalazhet dhe origame. • Nxënësit krijojnë shenja vizuale (p.sh., për mbrojtjen e mjedisit, për rregullat e sjelljes në automjet) nga materiale natyrore, kartoni, kompjuteri, duke përdorur formën, ngjyrën, hapësirën dhe madhësinë. • Nxënësit vizatojnë një vizatim në kontur të një fruti. Të njëjtat forma më pas priten nga kartoni dhe ngjiten në një sipërfaqe të fortë, duke përdorur laps, letër, ngjyra tempera, karton, gërshtë dhe ngjitës. Ngjyrosen me ngjyrë tempera me ndihmën e brushës dhe më pas printohen/shtypen në letër. • Nxënësit duke përdorur kompjuterin krijojnë dekorime për manifestime të ndryshme, manifestime etj. (Viti i Ri, 8 Marsi, ditëlindja etj.). 	

PËRFSHIRJA, BARAZIA / NDJESHMËRIA GJINORE, NDËRKULTURALITETI DHE INTEGRIMI NDËRLËNDOR

Mësimdhënësi siguron inkluzivitet duke i përfshirë të gjithë nxënësit në të gjitha aktivitetet gjatë orës së mësimi. Duke vepruar kështu, ai i mundëson çdo fëmijë të angazhohet në mënyrë njohëse dhe emocionale përmes përdorimit të qasjeve të përshtatshme (individualizimi, diferencimi, puna në grup, mbështetja e shokëve të klasës). Kur punon me nxënës me aftësi të kufizuara, ai zbaton Planin arsimor individual (me rezultate të personalizuar e të nxënës dhe standarde vlerësimi) dhe sa herë që është e mundur përdor mbështetje shtesë nga persona të tjerë (asistentë personalë dhe arsimorë, ndërmjetës edukativë, tutorë vullnetarë dhe profesionistë nga shkollat me qendër burimore). Ai monitoron rregullisht të gjithë nxënësit, veçanërisht ata nga grupet e rrezikuara, në mënyrë që të identifikojë menjëherë vështirësitë e të nxënës, t'i inkurajojë dhe mbështesë ata në arritjen e rezultateve nga të nxënës.

Gjatë realizimit të aktiviteteve mësimdhënësi/ja trajton njëlloj si djemtë ashtu edhe vajzat, duke u kujdesur që të mos u caktojë role të stereotipizuara gjinore. Gjatë formimit të grupeve të punës, ai përpiqet të sigurojë një balancë të bazuar në gjini. Kur zgjedh materiale shtesë mësimore, ai përdor ilustrime dhe shembuj që janë të ndjeshëm për nga aspekti gjinor dhe etnik/kulturor dhe inkurajojnë barazinë gjinore, domethënë promovojnë ndërkulturalizmin.

Gjithashtu, mësimdhënësi kujdeset që krijimet e nxënësve të mos përshkohen me stereotipe gjinore dhe etnike.

Çdo herë kur është e mundur, mësimdhënësi gjatë planifikimit dhe realizimit të mësimit përdor integrimin e veprimtarive/nocioneve nga arsimi figurativ me përmbajtjet/standardet nga lëndët e tjera. Në atë mënyrë, kjo lëndë i motivon nxënësit në mësimin e lëndëve të tjera dhe i ndihmon ata t'i zotërojnë më lehtë ato.

VLERËSIMI I ARRITJEVE TË NXËNËSVE

Gjatë mësimdhënies, për t'iu mundësuar nxënësve arritjen e standardeve të pritura të vlerësimit, mësimdhënësi monitoron dhe vlerëson rregullisht të arriturat e nxënësve, grumbullohen tregues për aktivitetet e tyre, motivimi për krijimtari artistike, angazhimi i nxënësve, përkushtimi për punë, punë individuale, tandem dhe në grup. Për pjesëmarrjen në aktivitete nxënësit marrin komente kthyesë që tregojnë nivelin e suksesit në realizimin e veprimtarisë/detyrës dhe japin drejtime për përmirësim (vlerësim formativ). Për këtë qëllim mësimdhënësi monitoron dhe vlerëson:

- përgjigjet me gojë për pyetjet e bëra nga mësimdhënësi ose shokët e klasës;
- veprimtarinë praktike gjatë orës së mësimit (pjesëmarrja në veprimtari);
- veprat e krijuara të artit (vizatim, pikturë, formësim dhe ndërtim plastik, printim/shtyp, dizajn dhe komunikime vizuale);
- pjesëmarrje në prodhimin e veprave të veta dhe të përbashkëta.

Gjatë monitorimit të arritjeve të nxënësve, mësimdhënësi duhet t'i kushtojë vëmendje të veçantë qasjes individuale ndaj arritjeve të secilit nxënës. Në fund të vitit bëhet vlerësimi përmbledhës përshkruar i standardeve të arritura të vlerësimit.

Fillimi i zbatimit të programit mësimor	viti 2023/2024
Institucioni/përfaqësuesi i programit	Byroja e Zhvillimit të Arsimit
Në pëlqim me nenin 30, paragrafi 3 të Ligjit për Arsim Fillor (“Gazeta Zyrtare e Republikës së Maqedonisë së Veriut” nr. 161/19 dhe 229/20) ministri i Arsimit dhe Shkencës e miratoi këtë program mësimor nga lënda e <i>Artit figurativ për klasën III.</i>	<p>nr. 12-14413/3 28.11.2022</p> <p>Ministër i Arsimit dhe Shkencës <u>Doc. dr. Jeton Shaqiri</u></p>